

Uloga i značaj škole u ekološkom vaspitanju i obrazovanju

U ekološkom kontekstu zadatak škole prema Pedagoškom leksikonu (1996) je da utiče na razvoj ekološke svijesti o potrebi očuvanja životne sredine, da pruži znanja o odnosu čovjeka prema prirodi, racionalnom korišćenju prirodnih izvora, o mjerama koje doprinose očuvanju životne sredine te održavanju najpovoljnijih uslova za život i rad ljudi. Takođe, uloga osnovne škole u razvoju ekološke svijesti navedena je u zadacima Zakona o osnovnom vaspitanju i obrazovanju Republike Srpske (2017) član 6 stav 9, koji glasi: "razvijanje ekološke svijesti i svijesti o potrebi očuvanja prirode i životne sredine"

Uticaj i ulogu škole razmatra više autora. Andevski i Kundačina (2004) smatraju da se škola u ovom kontekstu mora posmatrati mnogo šire, kao sveukupni kontekst, kroz stil života u školi, vaspitne metode koje nudi kroz nastavu, vannastavne i vanškolske aktivnosti, sa tendencijom permanentnog osavremenjavanja svog rada. Stanišić, Đević i Đerić (2010) akcenat stavljaju na nastavne programe koji po njihovom mišljenju treba kreirati tako da odgovaraju različitim potrebama i sposobnostima djece i u skladu sa zahtjevima i standardima savremenog života.

Međutim, Kundačina (2006) navodi da je škola dio velikog sistema koji sporo prihvata promjene i sporije mijenja u odnosu na dinamiku promjena savremenog društva. Lukas (1980, prema Andevski, 2006) u kritičkom članku *Nauka o ekološkom obrazovanju: pobožne nade, samopohvale i disciplinski šovinizam*, izražava sumnju o uticaju škole na razvoj ekološke svijesti učenika. Smatra da nastavi nedostaje odgovarajuća evidencija, da se kao potvrda ekološkog djelovanja pojavljuju samo opisi programa ili male studije o efektima upotrebljenih metoda učenja, bez navođenja dokaza na osnovu kojih bi se mogla prosuditi vrijednost samog programa. Takođe, navodi da se pitanju suprotnosti stava i ponašanja ne posvećuje dovoljna pažnja i da je uspjeh programa sumnjiv, jer se mjeri na temelju stavova prema okolini, uz zanemarivanje da nema dokaza, da određeni stavovi vode odgovarajućem ponašanju.

Iako postoje različita mišljenja, škola ipak ostaje jedino mjesto na kojem se svi procesi odvijaju kontinuirano prema određenim planovima što je od izuzetne važnosti za odvijanje faza ekološkog vaspitanja i obrazovanja: usvajanje znanja iz ekologije, razvoj vještina i navika neophodnih za ekološko djelovanje, formiranje uvjerenja i stavova o značaju prirode te ekološki moral odnosno ponašanje koje je u skladu sa ekološkim zakonitostima (Mikanović i Jevtić, 2015).

Zastupa se mišljenje da je u formiranju ekološke svijeti efektnija nastava koja se ne temelji samo na memorisanju činjenica, nego samostalnom radu i odlučivanju učenika. Škola ne smije degradirati učenika na konzumenta navoda stručnjaka, nego na onoga koji će kasnije biti sposoban da kompetentno rasuđuje (Andevski, 2002). U prilog ovome navodim primjer iz prakse. Naime,

učenici su opisujući dim tačno naveli gasove od kojih se satoji, ali je samo nekoliko znalo šta navedeni pojmovi znače (Langeheine & Lahmann, 1986, prema Andevski, 2006).

Neophodno je djelovanje škole u tri pravca: saznavno-ekološko bogaćenje učenika, ekološko podsticajno djelovanje posredstvom ambijenta (učionice, dvorište, vrt i slično) i unapređivanje učeničkog ekološkog ponašanja uvijek i na svakom mjestu utičući i preko roditelja ali i lokalne zajednice (Mitić, 2017).

Analizom dosadšnjih rezultata i efekata ekološkog vaspitanja i obrazovanja u razvijenim zemljama, pogotovo u Sjedinjenim Američkim Državama, dolazi se do zaključka da ono nije dovelo do željenih promjena u stavu i ponašanju ljudi, neophodnih za sprečavanje štetnih klimatskih promjena, gubitka biodiverziteta i degradacije životne sredine (Saylan & Blumstein, 2010, prema Barjaktarović, 2016). Prema Omeroviću (2012) slična situacija je i na našim prostorima, te možemo zaključiti da savremeno društvo u cjelini nije shvatilo ozbiljnost i neminovnost promjena dosadašnjeg načina razmišljanja i ponašanja.

Tags

Stručno usavršavanje nastavničkog kolektiva

Collections

Autorski tekstovi